

ЗМІСТ

Від видавництва	3
У вирі творення	5
І вшир, і вглиб	10
Ой, січ-мати... ..	15
Турецькі походи	22
Під стінами Москви	28
Раствацька угода та православне відродження	37
Хотинська Іліада	44
Смерть і слава	57

Він пішов до Острога для наук поштивих,
 Що там квітли, як ніде, за благочестивих
 Тих князів, которі там мудрість покохали
 І майно, і кошт на ті школи віддавали.
 Щоби юні до наук схильності набрали
 І для рідної землі корисні ставали.
 Хай фундація б ота, Боже, в нас не зникла,
 Славу нашу підняла б, як чинити звикла!

З «Віршів на жалісний погреб гетьмана Сагайдачного»

Отож бачимо, край, де народився Петро Конашевич Сагайдачний і відбулося його становлення, був, по суті, «культурним островом» тодішньої України, де започаткувалися найважливіші зрушення в культурно-релігійному та державотворчому процесі руської-української нації. Саме звідси почався політичний рух за національну автономію України і звідси ж — інтелектуальний рух за національне самоусвідомлення.

Про походження та юнацькі роки Сагайдачного збереглися скупі свідчення. Український шляхтич Йоаким Єрлич, який був із Сагайдачним під час битви під Хотином, повідомляє, що «той був шляхтич із Самбора». У панегіричному вірші Саковича «Вірші на жалосний погреб зацного рицара Петра Конашевича Сагайдачного» довідуємося:

Уродился он в краях подгорских премисских. Выхован в вере церкви востодней з лет детииских.

Хоча тут немає свідчень про походження гетьмана, та в книзі Сакович вмістив характерну гравюру. На ній представлено портрет гетьмана на коні. У лівій верхній частині малюнка зображено його герб, що має форму перевернутої вниз підкови, яку увінчує хрест (у геральдиці такий хрест характеризується як «Побог»). Поза всяким сумнівом, К. Сакович, випускник Замойської та Краківської академій, добре усвідомлював суспільне значення історичної постаті Сагайдачного. Тому малюнок несе важливу інформацію.